

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű postai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszkó István lelkészhez Rákoskeresztúrra (Pest megye) küldendő. ☒ ☒

SZERKESZTIK:
RAFFAY SÁNDOR NOSZKÓ ISTVÁN
 budapesti lelkész. rákoskeresztúri lelkész.
 FŐMUNKATARSOK:
SCHOLTZ ÖDÖN BLATNICZKY PÁL
 ágfalvi lelkész. cinkotai lelkész.
GÖMÖRY JÁNOS ALEXY LAJOS
 eperjesi főgym. igazgató. czeplédi nyug. ig. tanító.

Megjelenik hetenként egy iven
 A lap ára:
 Egész évre . . . . . 12 K
 Félévre . . . . . 6 K
 Negyedévre . . . . . 3 K
 Egyes szám ára . . . . . 40 f.
 Hirdetések és pályázatok ára:
 Egész oldal . . . . . 40 K
 Allandó hirdetések megegyezés szerint

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK. **Vak Sámsonok.** Duszik Lajos. — **CIKKEK:** **A lelkészi tekintélyről.**
 Belicza András. — **Belélet.** — **Pályázatok és hirdetések.**

Vak Sámsonok.

Sokszor úgy szeretnék sirni ami egyházunk kisebb-nagyobb csatavesztésein, meghátrálásain, harcoló kedvének megfogyatkozásán és — ami mindennél elszomorítóbb — embervesztésein. Nem a statisztikai lélekszámnak más felekezetekkel szemben állandóan kisebb arányu emelkedésén, hanem az embervesztésén. Nagy lélek értékek, munkára ehes, alkotásokra termett energiáknak kilobbanásán, nagy emberek zászlóhagyásán.

Ez az igazi veszteség. Egy-két reverzális nem fáj, hisz, aki adta, annak lelkében nem ég azzal a szent lángolással a hithűség, melylyel gyermekeinek szívében megtudná gyujtani evangéliumi egyházunk iránt a törhetetlen, a kis életekben is olykor hősiességig fokozódó szeretmet. De mikor egy messzeragyogó csillagunk felé tornyosulnak, gombolyognak a bizalmatlanság fellegei s lassan magukba akarják nyelni, hogy eggyel ismét kisebbek, erőtlenebbek, szegényebbek legyünk, ez az a veszedelem, mely mindennél sorvasztóbb.

Tudjuk miről van szó. A két csatázó politikai irány áttette a harcterét egyházunkba. Pedig belül zajong, nyugtalankodik ezernyi aggódásunk, itt kiált „tömörülj“-t annyi messzeható érdekünk s most még a politikai ellentétek is pártszíneikkel festik át arcélen álló csapatainkat, hogy teljes legyen a belső szétesés.

Ne beszéljünk személyekről. Ne a meggyőződés szentségéről, melyet rendesen a gyöngye és kétes illetőségű meggyőződéseket hangoztató

emberek kiabálnak, hogy vele sorompót vonjanak meggyőződéstelen cselekvéseik arénája köré.

De beszéljünk egyházunk történelmi örökségéről. Beszéljünk arról a sírokon, templomromokon, csonka hullákon keresztül vezető ösvényről, melyet őseink tollal és karddal vágtak a számunkra. Beszéljünk arról: helyes uton jár-e ma a mi egyházunk?

Keserű látvány, hogy ma mint görnyed le, mint kapkod egyházunk a kormány idedobott alamizsnái után. Elfeledünk, megbocsátunk mindent. Elveszi tiszta látásunkat az arany megvilanása: a kilátásba helyezett segély ötszámjegyűből alig álló mennyiségjelzése. Nem látjuk, hogy a nagyhangú ingyenes népoktatás mellett mint nyul bele az állam iskolafenntartó egyházaink zsebébe és — a mi fontosabb — jogaiba. Nem akarunk tudni kongruamegvonásokról, vagy leszállításokról, nem látjuk csak az adó jobb kezét, a fojtásra merevedő balt nem ragadjuk meg.

Most is csak a korpótléket látjuk, de a körülmények fölött szemet hunyunk. Kicsoda áll mellénk, csendőrörmesteri fizetéssel „lelkészített“ kongruás papok mellé? Kicsoda kiált fel illetékes, magasba is elhallatszó hangon a kongruamelésért? Kicsoda terjesztett memorandumot, vagy valami javaslatot ez ügyben a kormány elé?

Minden nélkülünk történik. Igaz! A koldussal nem szoktam alkudni. Könyöradományt nem szoktak követelni, csak könyörögni. Nem vesszük-e észre azt a nagyuri megalázást, melyben a kormány részesít? Nincs-e itt valami

méltatlanság, hogy az egyesek számára pár száz koronányi kegyadomány kilátásba helyezése mellett egyházunknak, mint testületnek egyéb teendője nem marad, mint esetleg egy köszönő emlékiratnak átnyújtása? . . . A kormány halad a saját útján s bedugja fülét a mi régi, nagy, önérzetes hangu követeléseink előtt.

Baj lesz még ebből. Ez a „rólunk, nélkülünk“-intézkedés kiszolgáltat a jövő-menő kormányok kényére-kedvére. Nekünk bizonyos elvi fenntartásaink is volnának. Nekünk talán adni is csak azt és akkor lehetne, amit és amikor jogosan — másképp nem is lehet — követelünk. Mi nekünk talán még sem kellene meggörnyedve hálálkodnunk, s bizonyos lázongó hangokat — mert hiszem, nem állok egyedül felfogással — elcsititnunk, hanem az adakozó kedvében levő kormányt régi tartozására figyelmeztetnünk.

Nem lehetett volna esetleg, ha még nem késő, nem lehetne-e a korpótlékolást kivenni az állam kezéből s autonomikus testülethez méltóan egyházunk kezébe venni?

Vigyázzunk! Az a sereg, melynek katonái idegen kézből veszik a zsoldot s nem abból amelyik a vezénylő kardot villogtatja, könnyen elvétí a lobogót!

Ilyennek látszik a helyzet sötétén látó szemeim előtt. És most döntögetik még azt az oszlopot is, amelyik a régi hagyományok talaján állva jezi az irányt a jogaiban sértetlen, szolgálataiért ezeknek megfelelően anyagi erőforrásban részesülő magyar evangélikus egyház szebb, de-rüesebb jövője felé.

Nekünk emberre van szükségünk, aki nagy legyen, olyan nagy, hogy a legkisebb is meglássa közülünk; de akinek a politikában is protestáns, az egyházban is a függetlenségért küzdő látó-alakja előtt tisztelettel, az igazi meggyőződést, az igazi elvhűséget megillető kalapemeléssel álljon meg az egész Magyarország! . . . Akinek nem a kétes „hazafiú szolgálattal“ szerzett rendjelek adjanak fényt és tekintélyt, hanem a tiszta elveknek önzetlen szolgálatában, a szabadságnak politikai, egyházi és polgári életben tanusított áldozatos szerelmében megdicsőülő jelleme! . . .

Ebben a törpék korában — igaz — nem tudnak elhelyezkedni az óriások.

De az arcélen álljon ott a mi óriásunk, mert legalább sejteti, hogy a mögötte álló seregben vannak még hasonlók hozzá

Vak Sámsonok! Hagyjatok fel az oszlopdöntögetéssel, mert reánk szakad az egész épület! . . .

Duszik Lajos.

A lelkészi tekintélyről.

Irta: Belieza András sziráki ev. lelkész.

II.

Tekintélytelenségünk további oka fizetéseink természetében rejlik, Egyházközségeink tulnyomó részében a készpénzfizetés ismeretlen fogalom. A régi kor maradványaként a lelkészi fizetés ma is áll: földbirtokból, melyet esetleg a hivek tartoztak s tartoznak bemevelni, összeszórásból, fából, csirkéből stb., szóval nagyrészt olyan tételekből, a melyeknél nemcsak a mennyiség fontos, hanem a minőség is. A zsinati törvény 235. §-a úgy intézkedik ugyan, hogy mindezen jövedelmi tetteket az erre hivatott kezelők közvetítésével az egyház köteles beszédelni s a lelkésznek a megállapított mennyiségben, minőségben és időben kiszolgáltatni, dehat — hol van meg ez az ideális állapot? Legfeljebb az valósult meg ebből az intentióból, a mit a 261. § lehetőnek mond, hogy t. i. a hivek a földmunkát pénzben váltották meg. A megváltás ugyan felmentette a lelkészeket a föld megmunkáltatásával járó veszélyektől, a káros és felületes munkából származó károkból, de nem mentette meg azoktól a veszteségektől, a melyek a munkabérek folytonos emelkedésével a megváltott összeg és a tényleges munkabér közti különbségből allanak elő. De hát ez csak a zsebét érinti a lelkésznek, tekintélyét közvetlenül nem.

Sokkal nagyobb hatrányal jár a párbernek a beszédese. Hiába mondja ki a törvény, hogy ezt a beszédést az erre hivatott tényezők végezzék. És hiába rendezte be egyik-másik egyház a maga háztartását e törvény alapján. A mig emberek lesznek a hiveink, más szóval, a mig reánk szükség lesz, — mert az angyalok már nem szorulnak a mi vezetésünkre — s a mig a párbert természetben kapjuk tőlük, a lelkésznek magának is közre kell működnie, hogy járandóságait mennyiségileg és minőségileg ellenőrizze. Hogy pedig ez nem tartozik a legkedvesebb foglalkozások közzé, mert sok kellemetlenséggel jár s a lelkész türelmét ugyancsak kemény próbára teszi, azt tudjuk. S e mellett ez a türelm próba nemcsak kellemetlen és egészségrontó, hanem a lelkészi tekintélyt aláaknázza azok előtt, a kik önzők, kapzsiak, tág lelkiismeretűek — mert jó érzésű ember nem hoz olyan párbert, a mit kifogásolni lehetne — szóval olyanok előtt, a kiknél leg-

jobban kellene érvényesíteni lelkészi tekintélyünket, a kik leginkább vannak rántalva lelkipásztori gondozásunkra.

A bajt megszüntetni talán úgy lehetne, ha a jövő évi zsinat a lelkészi fizetéseknek nemcsak a minimumát állapítani meg, hanem imperative kimondaná — a fa kivételével, melyet ugyanis az egyház ad s nem a hívek — minden terménybeli járandóságnak 5 évi átlagár szerinti megváltását (de az 5 év leteltével ismét és ismét ismétlődő átlagárbecslést értünk,) s egyúttal ennek alapján a lelkészi jövedelem fixumának a megállapítását. Két cél volna így elérve. Az egyik az, hogy a lelkész tekintélyének kockáztatása nélkül idejében jutna fizetéséhez, a másik az, hogy a terményekkel fizető hívek nem lennének aránytalanul terhesebben megadóztatva, mint mások. Mert az már csak nem igazság, hogy a míg az adóalapi segélykérvényeknél pl. a rozsot 9 fillérben kellett számítani literenkint s ennek a számításnak alapján állapították meg az adóalapi segélyek azon kötelezettséggel, hogy a hívek adója 46%-ra szállíttassék le, addig a hívek — folyó ár szerint — nem 9, hanem 14 sőt 16 filléres rozsot fizetnek, mivel a lelkészi hiványok nem az adóalapi bizottság önkényesen megállapított árminimumát, hanem a folyó árakat biztosítják a lelkészeknek. Így tehát, a mikor a rozs drágább — és ugyan mikor nem az? — a hívek adóterhét 46%-ra leszállítani merő lehetetlenség.

A megállapítást nem kellene egyszersmindenkorra eszközölni, hanem, mint az adóalapi segélyt 10–10 évre. S egyúttal ez a segély biztosítaná az úgy megállapított fixumnak zavartalan finanszírozását a híveknek minden külön megterhelése nélkül.

Lelkészi fizetésünknek egyik kiegészítő része az általunk végzett egyházi ténykedéseknek a díja, a stóla. Ha a rendes fizetés beszédese, vagy ha másként nem megy, behajtása a lelkészi tekintély szempontjából sok kockázattal jár, mennyivel inkább a stóla-rendszer. Manapság, amikor hova-tovább oda fejlődnek a dolgok, hogy valósággal örülnünk kell, ha az egyes funkcióknál szolgálatainkat igénybe veszik, azon kellene lennünk, hogy ezt mindenképpen megkönnyítsük, minden díj nélkül hozzáférhetővé tegyük. S ezzel szemben úgy áll a dolog, hogy az embernek születésétől kezdve minden egyes nevezetesebb mozzanata pénzbe kerül, a mivel a lelkész szolgálatait kell díjaznia. Ma még ez nem igen ötlük úgy az emberek szemébe, mert a mostani nemzedék tulnyomó és számottevő része abban a felfogásban nőtt fel, hogy a lelkész szolgálatait nem nélkülözheti. Egy két évtized múlva azonban már más lesz a helyzet. A takarékosági szempont arra fogja az embereket ösztönözni, hogy a mely funkcionál lehet, mellőzzék a lelkészt, kinek azért fizetés jár s elégedjenek meg a polgári tisztviselő ingyenes ténykedésével.

Ezt megelőzni és megakadályozni egyházunk fontos érdeke, a mit a stóla megszüntetése szolgálna egyedül. Előbb-utóbb ennek úgy is be kell következnie. S

ha már ugyanis meg kell lenni, jobb keresztülvinni ma, mint halasztani holnapra, a mikor már esetleg nemcsak csekély anyagi, hanem nagy erkölcsi kárral is jár.

De nemcsak egyházi szempontból, hanem a lelkészi tekintély szempontjából is feltétlenül törlendőnek tartom a stólaakat, melyek nem egyebek, mint Isten igéjének pénzért való árulása. Ellenkezik ez Krisztus parancsával, ellenkezik a jó izléssel, csak épen a mindennapi kenyér szempontjából magyarázható, ha nem is menthető. Nem tudok arcpiritóbb kérdést el sem képzelni annál, amikor pl. a férjét eltemetett özvegy azt kérdi a szertartás végeztével a lelkésztől; Tiszteendő ur, mivel tartozom? Mintha azt kérdezné: a vigasztalásnak milyen értékű adagát osztotta nekem? — A kérdés nemcsak megszegyenítő, de boszantó is, mert hiszen minden egyháztagnak tudja, vagy legalább is megtudhatja pl. a gondnoktól, hogy az egyes ténykedésekért mi a megállapított stóla. A kérdéssel sokszor nem a kíváncsiságát akarja kielégíteni, hanem, mert a feleletet a legtöbbször előre tudja, ki akarja fejteni, hogy az összeget sokalja, mert a lelkész által végzett munkát s annak díját a maga nehéz munkájához és annak díjazásához hasonlítja.

Ezzel szemben mennyivel jobb, nemesebb, magasabb lenne mindent ingyen végezni. Mennyire emelné a lelkészi tekintélyt, ha a hívő szív a lelkészben mindig kész utmutatóját, tanácsadóját, önzetlen vigasztalóját látná, a kinek közreműködését nem kellene azzal a gondolattal igénybe vennie, no ugyan mit fogok ezért fizetni? Vajha ez a boldog idő — természetesen bizonyos kárpótlással az így elvesztett jövedelemért — mielőbb elkövetkeznék!...

A lelkészi fizetés elégtelenségét az egyház már régebben észrevette s a bajon részint humanismusból, részint a lelkészek tekintélyének megóvása céljából lehetséges mértén iparkodott s iparkodik segíteni. Különléte alapok állnak ebben a tekintetben rendelkezésére, a melyekből elég szép összegeket juttathat azoknak a lelkészeknek, kik a megélhetés gondjaival küzdenek, vagy a kik valamely csapás folytán olyan szerencsétlen helyzetbe kerültek, hogy családjuk fenntartása elviselhetetlen súlylyal nehezedik vállaikra. Tagadhatatlan, hogy ezek a segélyek sok könnyet törölnek le, sok gondot üznek el, sok panaszt édesítenek meg, de a legtöbb esetben — a lelkészi tekintély rovására. A segélyeket kérni kell, másként nem adják. A kérelmet meg kell indokolni, hogy a segélyosztó-bizottság lássa, hogy a kérelmező csakugyan rászorult a segélyre. Nem akarok senkit bántani és meggyansítani, mert senkinek a zsebét nem vizsgáltam, de azt hiszem, nem járok helytelen utóba, ha állítom, hogy nem mindenki van a segélyre rászorulva, aki azt kéri! És még hogy kéri? ... Micsoda lehető és lehetetlen jogcímeket halmoz össze kérvényében, csak hogy a bi-

zottság szívét meglágyítsa s a maga javára hangolja. Megengedem, hogy a felhozott esetek, indokok mind igazak.

Csakhogy az még nem elég jogcim arra, hogy a lelkész azokat az eseteket épen természetöknél fogva kérelmének támogatására felhozza. Ha mégis megteszi, a segélyként elnyert egy pár koronát már előre is tekintélyével fizeti meg. S ez természetes. A koldusnak nem lehet tekintélye, annak alamizsna dukál és nem tekintély, vagy pedig, ha az alamizsna-osztogató nagyon kegyes, egy-két leereszkedő vállveregetés is.

Ennek a következménye aztán az, hogy a szerényebb és tekintélyére súlyt helyező, önértetes lelkész, akármennyire legyen is a segélyre rászorulva, nem folyamodik érte. Többre becsüli a független és önértetes nyomort, mint a gunynyal és lenézéssel nyújtott morzsát.

Itt helyénvalónak, sőt köteleességemnek tartom kijelenteni, hogy tudok két esetet — bizonynyal van több is — a mikor két lelkész minden folyamodás nélkül kapott tekintélyesebb egyházi segélyt akkor, a mikor arra égető szüksége volt. Az illetékes factor máshonnan szerzett információk alapján intézkedett meg a formában is hálára kötelező módon.

De hát ezek és ezekhez hasonló esetek csak szorványos esetek. Minden baj, minden inség, mely orvoslásra szorulna s a mely orvosolható is volna, nem kerül nyilvánosságra, hogy aztán a hivatott tényezők is tudomást szerezhethének róla és segíthetnének rajta. Indokoltnak, sőt szükségesnek látszik tehát a mai, kérelemmel összekötött segélyezési rendszernek a fenntartása. De csak látszik. A segélyezéseket ugyan a mai fizetések mellett egészen megszüntetni nem lehet és pedig mindaddig, míg az 1848. XX. t.-c. becsületes végrehajtásával az *egyetemes egyház* a lelkészeknek tisztességes megélhetést nem tud biztosítani, de már a segélyezés módját meg lehet, sőt meg is kell változtatni s a kérvényezést meg kell szüntetni. Nem illik bele a mai korba, a mikor munkájáért minden kunyorálás nélkül felemelt fővel várja mindenki a megérdemelt bért. A kunyorálás megalázó arra, a ki teszi, még ha kénytelen is vele s nagy felelősséget ró arra, a kinek szól, mert akárhányszor nem tudja magát a felhozott érvek megbízhatósága felől tájékoztatni. Megtörténhetik tehát, hogy az kap segélyt, a ki kisebb baját szebben tudja kifejezni, mint más, — vagy, a ki valami uton több jóindulatot képes illetékes helyen biztosítani magának.

Orvoslásul egy módot látnék erre jónak. Első tekintetre kissé körülményes, kissé unsympatikus, de mindenesetre becsületes, tiszta, a lelkészi integritást és tekintélyt nem érintő. A rubrikák, a statisztikák korát éljük. Egygyel több, vagy kevesebb, nem sokat nyom a latban. A segélyek iránti kérvények feltétlenül törörlendő, hanem e helyett minden egyes lelkész kiöltene egy erre a célra külön készített űrlapot, mely-

ben részletesen feltüntetne minden jövedelmét. A kiadást, melyet úgy sem lehetne ellenőrizni, csak egy összegben jegyeznék be minden részletezés nélkül. De jeleznék azt, hogy hány tagu a családja, gyermekeit hogy és hol nevelteti, mennyit tesz ki a neveltetési díj, milyen rendkívüli kiadások érték s milyen címeken stb. stb? A bevallásokat az egyházi számadásokkal kapcsolatban kellene benyújtani s a számvéviszék vizsgálná felül megállapítván azt, hogy ki és miért van a segélyre igazán rászorulva.

Szavakkal lehet játszani. Azokat lehet mindenféle vonatkozásban egymás mellé állítani. A képzelő tehetséget a kérvények megszerkesztésénél legfeljebb a lelkiismeret korlátozza és ellenőrzi.

A számokkal azonban nem lehet játszani. Azok rideg komolysággal, kézzel foghatólag vagy állítanak, vagy cáfolnak valamit. A képzelő tehetőség számokkal nem boldogul. Azok tehát nem elképzelt, hanem valódi képet adnak, a minnek alapján, ha nem is minden esetben, de állítom, hogy határozottan többször, lehetne helyesen és igazságosan megállapítani azt, ki van a segélyre igazán rászorulva és ki veszi el azt érdemtelennül masok elől.

Nem lenne ez példátlan eljárás. Van rá praecedens a gyámintézetnél. Ott is vannak kitöltendő ivatek. A különbség csak az lenne, hogy a gyámintézeti ivateket csak a folyamodó egyházak töltik ki és küldik be, míg itt az összes lelkészeket kellene erre kötelezni. Mert inkább csináljon 10 lelkész, ki a segélyre nem számít, hiabavaló, felesleges munkát, minsten hogy egy — csupa szerénykedésből, vagy restelkedésből elessek a megérdemelt segélytől. Valódi krisztusi szeretetet gyakorolna minden lelkész szegényebb lelkésztársaival, a kik így nem pirulva, hanem teljes önértettel küidenék be a nyomoruságukat feltüntető űrlapokat.

Ha van penzünk a szegény lelkészek gyámolítására, legyen az ilyen űrlapokra is. Mindnyájunknak veszendő javát: a lelkészi tekintélyt lesznek azok hivatva megmenteni nekünk s egyházunknak.

Különösen akkor lesz erre, vagy ilyesféle intézményre szükség, ha a zsinati bizottság nem mindenben szerencsés törvényjavaslatának 243. §-ából csakugyan törvény lesz s a lelkészek megélhetését törvényileg biztosított megfelelő javadalmazás helyett, — pedig csak ez lenne méltó egyházunk közjogi helyzetéhez, ez vinné előbbre azt, a mit a legutóbbi zsinat az 1600 K.-ás minimális fizetés megállapításával alapként lerakott — ingatag alapon nyugvó segélyezések által fogja az egyetemes egyház akarni lehetővé tenni. Most is sokan folyamodnak segélyért, mert kénytelenek voltak. Mennyien fognak akkor, a mikor többen remélnék segélyt? Hiszen egy néhányak kivételével melyik evang. lelkésznek nem esnék jól egy kis segély? Hányan vannak, a kik azt mondhatnák, hogy nekik fizetésükből minden szükségesre telik? Bizony talán annyi lesz a kérvényező, hogy a kérvények elbírálására sem jut majd *indifferens lelkész*.

De hát ez még nem lenne baj. A tulajdonképeni baj ott kezdődik, hogy a sokszor kérő lelkésznek gerince meggörbül, önérzete elernyed, tekintélye összezsugorodik. Ezt a bajt orvosolni egyházunknak vitális érdeke. A ki hű tagja egyházunknak s nem akarja azt épen papjaiban lejártni, az tőle lehetően mindent elkövet az ellen, a mi a lelkészi tekintélyt csorbitani, aláásni, vagy egészen megsemmisíteni akarná. Ha tehát ez a tervezett segélyalap tényleg létre jön, a segélyezés módozatait és feltételeit magában foglaló szabályrendeletnek, melyet a javaslat ígér, a *felajánlást* a *feltételek* közül mindenestre ki kell küszöbölni.

Vannak még kérdések, a melyek szintén szoros kapcsolatban állanak a lelkészi tekintéllyel, de azok már inkább egyéniek s mert megszüntetésök többé-kevésbé az egyéntől függ, elhagyom. Most csak azokat iparkodtam feltüntetni, a melyek mint a kor tünetei, vagy evangéliumi egyházunk intézményei és szokásai érintik a lelkészi tekintélyt. Megszüntetésük szükséges, de csak hosszú, kitartó és egyetértő, az egyház és a lelkészek érdekeit gondosan szem előtt tartó munkával lehetséges. Ha ez a munka akár az elmondott, akár más, jobb elvek megvalósításával sikerül, a lelkészi tekintély magasra emelkedik, de nem azért, hogy a lelkészt emelje, hanem, hogy a Krisztus örök evangéliumát tisztán és odaadóan hirdető evangélikus egyházunk mostani lenézett sanyaru helyzetéből kiemelkedve dicső multjához híven teljesítse világtörténelmi hivatását az emberiség üdvére.

Akkor majd megszűnik a „papom“, „papoeskám“ ma még sűrűn használt megszólítás, melyben sokkal több a lenézés, lekicsinylés és gunyos apostrofálás, mint a baráti bizalmasság. A lelkészt is megbecsülik, nem hivatásából kifolyólag, hanem annak az erkölcsnemesítő, hiterősítő, az emberi boldogságot önzetlenül szolgáló személyes munkájának alapján, melyet mint a közjónak egyik leglelkismeretesebb napszámosa nem a maga anyagi boldogulásáért, hanem Isten országa terjesztéseért végez (Vege)

Kalászkok az élet kenyéréhez.

Gyűjti: S. Ö.

15. *Nem titok és mégis az.* A nagynevű Franklin Benjamin egyszer hosszabb időn át megfigyelt dolgozószobájából egy munkást, aki azáltal tünt fel neki, hogy mindig rendkívül jókedvű volt s mindenkihez volt egy nyájas szava s mosolya. Egyszer beszédbe ereszkedett vele s megkérdezte, hogy mi állandó jókedvének az oka? A munkás így felelt: „Uram, az nem titok. Én áldott ember vagyok, mert feleségem egyike a legjobb asszonyoknak. Ha reggel munkába megyek, úgy a busucsókon felül mindég egy bátorító jó szóval s áldásával bocsát utra s ha este haza jövök úgy mindég kedves mosollyal s csókkal jön elélem. Az étel készen

áll az asztalon s a nap folyamán többnyire kigondol valami kicsiséget, amivel szívemet megörvendeztetni s oly boldoggá tesz, hogy jókelevenek és megelégedettek kell lennem.“

„Adjon hálát az Istennek, — szölt Franklin, — hogy ilyen böles és jó feleséget adott magának“ s hozzá tette: Báresak minden nő tudná, hogy milyen erő felett rendelkezik, férje szívét kormányozni, őt boldoggá s megelégedetté tenni, — akkor nem volna annyi nyomor és családi viszály a világon.“

B E L É L E T.

KIADÓ HIVATAL KÉRELME. Negyed éves előfizetőnket, valamint hátralékos olvasóinkat tisztelettel és szeretettel kérjük az előfizetési, illetve hátralékos összegek szíves beküldésére.

A zsinattartás engedélyezése. Min a miniszteriumból értesülünk, Ő Felsőége evang. egyházunk kérelmére a zsinattartást megengedte a nélkül, hogy arra törvényes jógával élve biztost rendelt volna ki. Az engedély úgy szól, hogy a zsinat a *az 1913. évi egyetemes közgyűlés által meghatározandó napon*, a mely idő a kormánynál be lesz jelentendő, *nyitható meg.* Van még tehát elég idő arra, hogy az egyház vezetői és küldöttei jól megfontolják azt, hogy az ez évi egyetemes közgyűlésen a zsinat megnyitására vonatkozólag mily időpontban állapodhatnak meg.

Rendkívüli egyházkerületi közgyűlés. A *du-náninveni* evang. egyházkerület május hó 7-ére *Pozsonyba* rendkívüli közgyűlést hívott össze, melynek egyetlen tárgya: *Beniczky Árpád* ujonnan megválasztott egyházkerületi felügyelőnek ünnepélyes beiktatása. Ezen ünnepély istentisztelettel veszi kezdetét, melyen Händl Vilmes egyházker. főjegyző imát mond, utána dr Baltik Frigyes intéz. beszédet új elnöktársához s őt hivatalába beiktatja. A beiktatott felügyelőt a testvér egyházkerületek kiküldöttei üdvözlik. A mint értesülünk nemcsak hivatalosan, de baráti körben is nagy előkészületeket tesznek arra, hogy Beniczky iránti szeretetüknek és ragaszkodásuknak mennél impozánsabb módon adjanak kifejezést. Gy.

Gyászbeset. A *késmárki* ág. hitv. evang. kerületi lyceum partfogósága és tanári kara mélyen megsomorodott szívvel jelenti, hogy *Koller Károly* nyug. lyceumi tanár f. évi április hó 5-en, életének 89-ik, nyugalomba vonulásának 17-ik évében elhunyt. A megboldogult földi maradványait f. hó 7-én d. u. 3 órakor helyezték örök nyugalomra a késmárki temetőben. 44 évi buzgó, odaadó, lelkes tanári munkásságával maradandó emléket állított magának az intézet történetében, szerető tanítványainak szívében. Áldott emléket szeretettel, kegyelettel őrizzük!

Esperesi értekezlet. A dunántuli kerületben szokásos tavaszi esperesi értekezlet f. április hó 22-én Pápán lesz. Ez alkalommal a főbb megbeszélendő tárgyak, — miket az értekezlet összehívó püspök kitűzött — ezek lesznek: 1. A vasárnapi munkaszünet szorgalmazása és a koresmáknak vasarnapokon zárvatartása. 2. Ut, mód gyülekezeti alaptörvény gyűjtéséhez. 3. A missziói központok közelebbi meghatározása, névszerinti megjelölése. 4. A távolesó szórványok látogatása céljából vándor-segédlelkési állások szervezése. 5. Az elemi iskolai tanfolyamokat végzett növendékeknek confirmandus egyletek kötelékében együtt-tartása. 6. A községi f. leányiskolának polg. leányiskolává átalakítása és tanítónőképző-intézettel kibővítése a közvetlen mellette lévő Kuzma-féle ház 2. emeletre kiépítésével. 7. A lelkeszi korpótlék, családi pótlék kérdése. 8. Az „Isten igéje“ c. folyóiratnak értékelése és felhasználása különösen a szórványok lelki gondozásánál. Ugyan ez alkalommal tárgyalatik az ev. egyházker. egyesület megbízásából Kapi Béla körmenyilelkész által készített „vallásos estélyi felolvasások“ tervezete is.

Értekezleti tételek. *Geduly* Henrik, a tiszai kerület püspöke a következő tételeket ajánlotta megbeszélésre az esperesek által az egyházmegyei lelkési értekezleteknek: 1. Helyesen gyakorolja-e a közegyház törvényhozói feladatát. 2. A reverzális statisztika kedvezőtlen eredményei mily intézkedéseket tesznek szükségessé? 3. A német jezsuita-törvény és a magyar kat. autonómiai kérdéseiben mi az ev. lelkészek elvi álláspontja. 4. Helyes-e és mi módon volna megvalósítható a protestáns világszövetségnek eszméje? 5. Helyes-e a templomok kapujában való árusítása a templomi beszédeknek, bibliai elmélkedéseknek? 6. Mily intézkedések volnának szükségesek ahhoz, hogy a belmissziói törekvések ápolásában az összes egyházi és világi tényezőknek részvetele intézményesen biztosítható legyen. 7. Kivánatos-e az egyetemes egyház szervezeteinek gyökeres átdolgozása?

Uj főesperes. A *soproni felső* egyházmegye a Brunner János lemondása folytán megüresedett főesperesi tisztségre, amit Sopronból jelentik, *Scholtz* Ödön agfalvi lelkész, lapunknak buzgó főmunkatársa lett megválasztva. Április 4-én bontották fel az egyházak szavazatait. 28 szavazatból 26 esett *Scholtz* Ödönre s így a soproni felső egyházmegye majdnem egyhangu bizalma érte főmunkatársunkat. — *Scholtz* hosszú időn át főjegyzője volt az egyházmegyének s buzgó működésével, szerstetteljes modorával, egyházas lelkületével nemcsak a lelkésztestvérek, de a világi vezetők szívét is megnyerte. Végtelen örömmel üdvözljük őt ezen új tisztségében. Adjon a jó Isten neki erőt új munkakörében s áldást hű tevékenységére.

Sajtóhiba. A múlt számban közölt „Kalász“-ban hátulról a 8. sorban „érdeket és ellenérdeket“ helyett „érveket és ellenérveket“ olvasandó.

A tolnai egyházmegye új felügyelője. A boldog emlékezetű Szeniczey Géza halálával megüresedett egyházmegyei felügyelői tisztre a gyülekezetek szavazatainak tekintélyes többségével *Mechwart* Ernő beaconskai földbirtokos, a keszöhidegkuti gyülekezetnek agilis, áldozatkész és egyházas érzerű felügyelője választott meg.

Egyházmegyei felügyelő választás. A sárosi ev. egyházmegye megüresedett egyházmegyei felügyelői állására apr. 1-ig kellett a szavazatokat beadni. A szavazatbontó bizottság apr. 5-én tartotta meg gyűlését *Korbély* Géza esperes elnöklété mellett. A bizottság örömmel konstataulta, hogy a sárosi esperesség összes egyházai a beadott szavazatok szerint — egynek a kivételeivel — *Szent-Ivány* József (sárosi) zsegni egyházfelügyelőre szavaztak. *Szent-Ivány* József fiatal, tetterős ember, a kinek a szive tele van egyházzseregettel, protestáns hithűséggel; a ki már eddig is élénk részt vett egyházmegyénk, kerületünk belső életében; a kinek a modora, egyénisége lebilincselő s így méltán reméli a sárosi esperesség, hogy új felügyelője — teljes egyetértésben a főesperessel — erős kézzel, bátor evangéliumi lélekkel és szerető szívvél fogja kormányozni egyházmegyénk hajóját, Segitse őt a jó Isten minden nemes törekvésében! (Dr. W. S.)

A kemenesaljai egyházmegye felügyelőválasztása. Dr. Berzsényi Jenő egyházkerületi felügyelő lemondásával megüresedvén a kemenesaljai egyházmegyei felügyelői széke, a gyülekezetek egyhangulag dr. *Ostffy* Lajos egyházi felügyelő, országgyűlési képviselőt, választották meg. Az új felügyelő, ki eddig is egyháza iránt a legmelegebb érdeklődést tanúsította, minden bizonytalanságot utód lesz az esperesség vezetésében.

Lelkészeválasztás. F. évi április hó 26-án tartott meg *Gölniczbányán* a lelkész választó közgyűlés *Kübecher* Albert esperes és dr. *Wolf* Károly egyházmegyei felügyelő-helyettes elnöksége alatt. A jelentkezett pályázók közül egyhangulag és nagy lelkesedéssel *Hoffmann* Károly szepesolaszi-i lelkész lett megválasztva. Istennek áldása legyen a pásztoron és a nyáján.

Lelkészeválasztási mozgalmak. A honti esperességbe kebeleztetett *kiscsalomjai* egyház megüresedett lelkési állomására márc. 30-án tartott közgyűlésén egyhangulag *Meskó* Károly galgautai lelkészt hívta meg lelkészeknek. A meghívott még nem nyilatkozott, vajjon a lelkési állást elfogadja-e? Nógrádban is van két lelkési állás üresedésben, a hol megindultak a választási mozgalmak: *Felsőtergály* és *Leqénd*, a mely két állásra majdnem ugyanazon pályázók jelentkeztek. Az egyházkerületi elnökség mindkét helyen a jelöltek jegyzékét jóváhagyta u. y. hogy próbaszónoklataik megtartása után nemsokára megtartják a választást. Gy.

Eljegyzés. *Stieghelmár* János cservenkai lelkésztestvérünk leányát *Arankát* eljegyezte *Schumacher* Zoltán cservenkai gyógyszerész, hittestvérünk.

Lauf Géza balfi lelkésztestvérünk pedig eljegyezte *Klausz* Lizikét, Klausz Lajos soproni nagykereskedő leányát. Őszinte örömmel gratulálunk és sok boldogságot és áldást kívánunk a jegyes pároknak.

Felségadomány. Ő császári és apostoli királyi Felsege magánpénztárából a nagyszentmiklósi ev. egyháznak templomépítési költségekhez 200 K. engedélyezett.

A szerkesztésért felelős: NOSZKÓ ISTVÁN laptulajdonos.

Pályázatok és hirdetések.

Pályázat. A *békési ág.* hitv. evang. egyházmegye alulírt elnöksége a nyugalomba vonulás által megüresedett **nagyszénási lelkészi** állásra pályázatot hirdet.

Javadalom: szabad lakás, ennek külső és belső takarítása, valamint a lelkészi iroda fűtése az egyház terhe. 2. 1600 K. készpénz negyedévenként előre fizetve, s az államtól kiegészítésül adott összeg (most 43.39 K); 3. Stóla; 4. A hitoktatást a lelkész végzi az állam által adott tiszteletdíjért, az egyházzal való megállapodás szerint, s az egyháznak e címen kiu. ált. segélyért.

Az egyház nyelve magyar.

A bányakerületi lelkészválasztási szabályrendelet 15. §-a szerint fölszerelendő kérvények az alólírt espereshez küldendők. f. évi ápr. 29-ig.

Orosháza, 1913. ápr. 7. Szarvas, 1913. ápr. 8.

Veres József

esperes.

1—1

Haviár Dani

egyh. felügyelő.

Pályázat. A brassói ev. magyar egyházmegyébe kebelezett *pürkereci* ev. egyház **lelkészi** állására pályázatot hirdetünk.

Javadalom készpénzben: 1400 K; az 1874. évben megállapított tiszakerületi lelkészi stóla-illetmény; a lelkészt hiványilag megillető földbirtok évi jövedelme; évi 14 méteről jó minőségű száraz bükk tűzifa; szabad legeltetési jog 2 drb. marha részére; hivatalos ügyekben előfogat és napidíj és természetbeni kényelmes papi lakás.

Pályázók a tiszakerületi lelkészválasztási szabályrendelet követelményeinek megfelelően felszerelt kérvényüket f. évi április 27-ig alólírt főespereshez küldjék be.

Kelt Budapest és Brassópácza, 1913. ápr. 8-án.

Molnár Viktor

esp. felügyelő.

3—1

Bohus Pál

főesperes.

Pályázat. A hegyaljai ág. hitv. evang. egyházmegyébe kebelezett **felsőkemencei** egyházközség üresedésben levő **lelkészi** állomása betöltendő.

Javadalma: Lakás, a hozzátartozó gazdasági épületek és kerttel: 16 kat. hold és 264 □-öl szántó-föld; 5 kat. hold rét; 3 kat. hold és 1095 □-öl legelő illetőség után legeltetési jog; 25 kat. hold és 1508 □-öl erdő illetőség után esedekes fajarulék. Készpénzben: Kongrua (972 kor. 36 f.) munkaváltság (ha a hivek szolgálmanya nem vétetik igénybe 400 kor.) alapítványi kamat, hitoktatási díj és más címen átlag 1601 K. 36 f. Terményekben: a hivanyban reszlétezett fizetési kulcs szerint a hivektől átlag 20 hl. buza, 20 hl. gabona, 5 hl. zab. Stóla és offertórium.

Pályázótól a magyar nyelv mellett a tót nyelv bírása is megkívántatik, s jelölhetését az Alk. 359 és 324 §-ához képest natósági bizonyítvánnyal is kell igazolni. Az irasbeli pályázat az okmányokkal együtt folyó évi április hó 20-ig alulírt főespereshez nyújtandó be.

Kelt Ózdon és Miskolcson 1913. március 20.

Turóczi Pál

főesperes.

3—3

Radány István

egyh. felügyelő.

Pályázat meghosszabbítás. A tatrafaljai ág. h. ev. egyházmegyébe kebelezett topporci nemetajku egyházban megüresült rendes **lelkészi** állásra az „Ev. Órálló” f. évi 8 és 9 ik számában közzírt tett pályázat f. évi április hó 26-ig meghosszabbítottatik.

A kellően felszerelt jelentkezők alulírt főesperesi hivatalnál nyújtandók be Kakaslomniczra.

Kelt Szepesszombaton és Kakaslomniczra, 1913. április hó 2-án.

Dr. Lersch Kornél

egyh. felügyelő.

Szécsény Gyula

főesperes.

Takaró Géza könyvei: Virágvasárnaptól-husvétig.

	Ara 1 korona
As igazi Középpont (1913)	Ara 1 „ 20 fillér.
vastagabb papíron	„ 1 „ 60 „
kréta papíron	„ 2 „ 40 „
Bibliai földeken (Egyiptomban) utjegyzetek	Ara füzve 2 K
Együff magasság és mélység felolvasás	Ara 20 fillér.
Kirándulás a Hermonra	Ara 30 „
Egy kis ufazás (Pompéji—Jeruzsálem—Messina)	Ara 30 „
Karácsony	Ara 20 „

Kapható

a Luther Társaság könyvkereskedésében

BUDAPEST, VIII. Szentkirályi-u 51/a

Vegetárius

SZAKÁCSKÖNYV

Irta:

Weizlgärtner Vincéné

nyomán

Mohry Lenke

Ara igen szép kötésben 4 korona

(füzve 3 korona.)

kapható: **Kókai Lajosnál, Budapest, IV. Károly utca 1**
Telefon: 74—94. ☎ ☎ ☎ ☎ Telefon: 74—94.

NOVOTNY ANTAL
harangöntőde és
vasharanglábgyár
Temesvár, Gyár-
város.

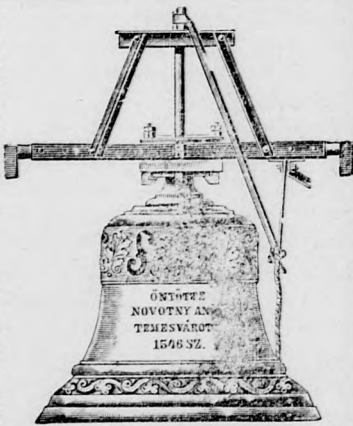
Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoporthoz előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját találmányu

új modoru áflyukasztoff harangjaif,

melyek felső részükön a hegedűéhez hasonló 8 alakú nyílásokkal vannak ellátva ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok, mint a régi modorúak. Ily szerkezetű 327

kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. — Az 1896. orsz kiállításon milliumi nagy éremmel kitüntette.

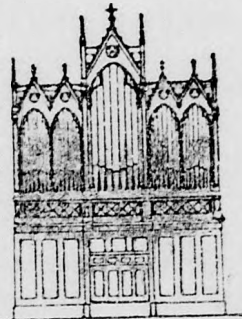
Orgonaépítési műintézet

Rieger Ottó

hazánk legnagyobb orgonájának (a király orgonájának a koronázási templomban) alkotója, villamos gépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, X., Szigligeti-utca 29. szám.

Cs. és kir. udvari szállító, a Ferenc József-rend lovagja. A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntette. — Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású csőrendszerű (pneumatikai) tartós, nemeshangu orgonákat szállít. 38 év óta 1600 orgonát — köztük a király orgonáját amely mű 80 változatú és villanyerőre van berendezve — szállított. — Mindennemű orgonajavítást és hangolásokat lelkiismeretes pontossággal teljesít

- ☒ Tervezeteket és mintarajzokat ☒
- ☒ kívánatra díjmentesen küld. ☒

Pontos és legjobb **órák** 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, úrvacsora-kelyhek, keresztelő kannák oltári gyertyatartók borkarcsók. Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, china-ezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műorás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

